

η μέθοδος «Project», σε «βήματα»

1. Επιλογή θέματος - Ευαισθητοποίηση μαθητών

Το θέμα, θα πρέπει να:

- ανταποκρίνεται σε,
  - ενδιαφέροντα,
  - ανησυχίες και
  - εμπειρίες των μαθητών.

Η συσχέτιση πραγματικών καταστάσεων που βιώνουν οι μαθητές με ενότητες των μαθημάτων που διδάσκονται είναι βασικό κριτήριο για την επιλογή των θεμάτων μελέτης των ομάδων.

- ανταποκρίνεται,
  - στα ενδιαφέροντα και
  - την εξειδίκευση των εκπαιδευτικών.
- προωθεί,

σύνδεση σχολείου - τοπικής κοινωνίας

- συνδέεται με,

ευρύτερα ενδιαφέροντα και προβλήματα:

- της κοινωνίας,
  - της επιστήμης,
  - του πολιτισμού και
  - της τεχνολογίας.
- ευνοεί,
- τη διεπιστημονική προσέγγιση.
- ανταποκρίνεται,
    - στις διαθέσιμες ανέσεις – εγκαταστάσεις,
    - στους πόρους υποστήριξης και
    - στην εύκολη πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης.

- αποτελεί,

πρόταση ζωής και εμπεριέχει κοινωνικό όραμα.

- εστιάζοντας σε ανθρώπινες αξίες, συνδέεται με,
  - την αειφορία,
  - τα ανθρώπινα δικαιώματα,
  - την καταναλωτική συμπεριφορά,
  - την πολιτιστική κληρονομιά, ακόμα
  - τον επαγγελματικό προσανατολισμό,

Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν υπόψη την πρωτόγνωρη κοινωνικοοικονομική κατάσταση που βιώνουν οι μαθητές και οι οικογένειές τους, για αυτό τα προτεινόμενα θέματα μπορούν και πρέπει να συνδέονται με τα προβλήματα της κοινωνίας, βοηθώντας

στην αντιμετώπιση και την επίλυσή τους. Επίσης, είναι ανάγκη να αποτελούν και πρόταση ζωής και να εμπεριέχουν κοινωνικό όραμα.

2. Συγκρότηση ομάδας - χωρισμός σε υποομάδες

Η συγκρότηση της ομάδας και η καλή της λειτουργία βασίζεται:

- στα παιχνίδια γνωριμίας για το δέσιμο της ομάδας
- στο συμβόλαιο της ομάδας με κανόνες κοινής αποδοχής
- στη διασαφήνιση των εννοιών
- στην εξασφάλιση συμμαχιών – συνεργασιών.

Η μαθητική τάξη, έχει κάποια κοινά χαρακτηριστικά όπως είναι η ηλικία, όμως δεν είναι «εξ ανάγκης ομάδα», οπότε είναι πιθανό να μην υπάρχει το απαραίτητο συλλογικό πνεύμα και η ζητούμενη αλληλεγγύη ανάμεσα στους μαθητές, καθώς δεν είναι λίγες οι φορές που παρουσιάζεται μεταξύ των μαθητών, «ανταγωνισμός», «αποκλεισμός» και «εκφοβισμός». Συνεπώς, αυτό που πρέπει να κάνει ο εκπαιδευτικός είναι να «μετατρέψει» την «τάξη» σε «ομάδα», ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές πρέπει να «απαλλαγούν» από το «ανταγωνιστικό πνεύμα» και από το «άγχος» είτε της περιθωριοποίησης είτε της απώλειας προσωπικής τους ταυτότητας, καταστάσεις που τους οδηγούν στην απογοήτευση. Μια τέτοιου είδους «διερευνητική εργασία», εξαρτά την επιτυχή έκβασή της εν πολλοίς από το βαθμό και το είδος της «επικοινωνίας» και της «συνεργασίας», που θα αναπτυχθεί ανάμεσα στα «μέλη της ομάδας».

Αυτό μπορεί να γίνει με δυο τρόπους.

- ✓ με τα παιχνίδια γνωριμίας για το δέσιμο της ομάδας ή παιχνίδια ενεργοποίησης.

Έχοντας υπόψη την ομάδα που ο εκπαιδευτικός συντονίζει, οργανώνει μια δραστηριότητα στην αρχή κάθε συνάντησης, διαθέτοντας 10 περίπου λεπτά, που θα εδραιώσει τη γνωριμία των μελών της. Για παράδειγμα ο κάθε μαθητής συστήνεται στην ομάδα με το μικρό του όνομα, λέγοντας ένα προσωπικό του χαρακτηριστικό (χόμπι, μελλοντικές του επιθυμίες, ενδιαφέροντα, ποιο είναι το σχολείο που ονειρεύεται, πώς βλέπει τον εαυτό του στο μέλλον κ.λπ.). Τα παιχνίδια γνωριμίας ή ενεργοποίησης, είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο, μπορούν να τονώσουν τις αλληλεπιδράσεις στην ομάδα, να βοηθήσουν τα συνεσταλμένα παιδιά, να απαλλάξουν την ομάδα από προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζει, όπως προβλήματα αμφισβήτησης, απόρριψης και αποκλεισμού, δημιουργώντας ένα κλίμα εμπιστοσύνης.

- ✓ Με την τεχνική του «Συναισθηματικού Συμβολαίου»

Σε αυτό οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές θέτουν πρώτα τους όρους της συνύπαρξης στην ομάδα, τους κανόνες και τις υποχρεώσεις τους, αλλά και τις προσδοκίες και τις επιθυμίες τους και αναλαμβάνουν δεσμεύσεις για την καλύτερη συνεργασία τους, υπογράφοντας το «συμβόλαιο». Από το «συμβόλαιο» θα πρέπει να προκύψουν βασικοί κανόνες που θα αφορούν την ειλικρίνεια, την εμπιστευτικότητα, την προσεκτική ακρόαση και την αποφυγή προστριβών μεταξύ των μελών.

Παράδειγμα Συμβολαίου

- Μιλάει ένας κάθε φορά.
- Ακούμε προσεκτικά όποιον μιλάει.
- Σεβόμαστε τη γνώμη των άλλων.

- Δεν κάνουμε κριτική στις απόψεις του άλλου.
  - Διατηρεί ο καθένας το προσωπικό του αρχείο.
  - Στο τέλος της εργασίας θα παραχθεί κάποιο υλικό από την ομάδα μου.
  - Διασταυρώνουμε τις πηγές πληροφόρησης.
  - Σημειώνουμε οπωσδήποτε τη βιβλιογραφία κ.α.
- ✓ διασαφηνίζονται έννοιες
  - ✓ εξασφαλίζονται συμμαχίες - συνεργασίες

Η χρησιμοποίηση της «**μεθόδου Project**» που αποτελεί ένα δημιουργικό μοντέλο διδασκαλίας, ευνοεί αλλά πάνω από όλα απαιτεί την ανάπτυξη σχέσεων επικοινωνίας μεταξύ μαθητών, αλλά και μεταξύ εκπαιδευτικών.

3. Καθορισμός σκοπού και στόχων

Σκοπός:

Αλλαγή στάσης ή συμπεριφοράς απέναντι σε ένα θέμα – ολιστική προσέγγιση του θέματος.

Επιμέρους στόχοι:

απόκτηση γνώσεων και κατανόηση εννοιών σχετικών με το θέμα

- ✓ **δημιουργία,**

νέων προτύπων ήθους και συμπεριφοράς

- ✓ **στόχοι,** που συνδέονται με την:
  - αναζήτηση και την ανάπτυξη τρόπων εργασίας των μεθόδων διερεύνησης ενός προβλήματος
  - ένταξη στην ομάδα (βελτίωση αυτό-εικόνας, ενίσχυση προσωπικότητας, ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, ανάπτυξη κριτικής σκέψης)
  - ανάπτυξη δεξιοτήτων του προφορικού λόγου, όπως:
    - ο επιχειρηματολογία,
    - ο έκφραση απόψεων και
    - ο ικανότητα των μαθητών για πειθώ.

4. Εντοπισμός των θεματικών υπο-ενοτήτων

Αφού γίνει ολιστική προσέγγιση του θέματος,

όλες οι ομάδες ερευνούν το θέμα από όλες τις πλευρές και στη συνέχεια υποδιαιρείται το θέμα σε υποθέματα.

5. Συλλογή δεδομένων

Οι πηγές ποικίλλουν ανάλογα με το θέμα ή τη φύση της εργασίας (π.χ. Φυσικός Κόσμος – Περιβάλλον)

- ✓ **Παρατήρηση**
- ✓ **Πειραματισμοί Περιγραφικές αφηγήσεις**
- ✓ **Επισκέψεις Μελέτης – πεδίου**
- ✓ **Συνεντεύξεις**

6. Ανατροφοδότηση

- ✓ Οι μαθητές αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη δική τους μάθηση
- ✓ Προβλήματα – Λύσεις
- ✓ Διαχείριση κρίσεων

7. Επαναπροσδιορισμός/επεξεργασία στόχων

Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι πάντα έτοιμοι να αναπροσαρμόσουν το πλάνο.

Οι Μαθητές και ο εκπαιδευτικός συναντιούνται και:

- ✓ επαναπροσδιορίζουν τους στόχους τους,
- ✓ προτείνουν νέους τρόπους προσέγγισης του θέματος,
- ✓ κάνουν αλλαγές, προσθήκες, διορθώσεις κ.λπ.

Οι σχετικές Διδακτικές Επισκέψεις συμβάλλουν θετικά στην αλλαγή ατομικών και ομαδικών συμπεριφορών.

8. Προγραμματισμός δραστηριοτήτων.

- ✓ Επισκέψεις,
- ✓ συνεντεύξεις,
- ✓ συναντήσεις και συνεργασία με σχετικούς φορείς,
- ✓ συνεργασία με τοπικούς φορείς, (τοπική κοινωνία, γονείς/κηδεμόνες, σχολική επιτροπή, επαγγελματικά σωματεία, κ.λπ.)
- ✓ δημιουργία ταμπλό στο σχολείο,
- ✓ εκθέσεις (ζωγραφικής, πηλού, ή/και φωτογραφίας),
- ✓ θέατρο,
- ✓ διαλέξεις,
- ✓ βίντεο - παρουσιάσεις.
- ✓ Προβολή του θέματος σε ραδιοφωνική ή τηλεοπτική εκπομπή,
- ✓ Διαμόρφωση εκπαιδευτικών παραδοτέων-παράγωγο του προγράμματος (έντυπο, cd-rom, αφίσα, άλμπουμ φωτογραφιών, slides, κ.ά. δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων-παρουσίαση της εργασίας).

9. Σύνθεση – ταξινόμηση - αρχειοθέτηση υλικού

Έχει σημασία, να έχει ο κάθε μαθητής το ατομικό του ημερολόγιο, τετράδιο ή φάκελο όπου συγκεντρώνει το έντυπο υλικό ή τις φωτοτυπίες που χρησιμοποίησε για την εκπόνηση της εργασίας και όπου καταγράφει τα συμπεράσματά του.

- ✓ Εκεί σημειώνει,

την ενότητα του θέματος και ταξινομεί ανάλογα το υλικό.

- ✓ Στη συνέχεια,

κατά ομάδες οι μαθητές διασταυρώνουν τα στοιχεία της έρευνάς τους, ελέγχουν τις πηγές πληροφόρησης και την αξιοπιστία τους.

Ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζεται με τις έρευνες, είναι ότι οι μαθητές δεν γνωρίζουν πώς να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες, να αντλήσουν δηλ. στοιχεία από τις πηγές, απομονώνοντας τα κυριότερα σημεία τους (γραπτές, διαδίκτυο, τύπος). Δεν είναι έτοιμοι ούτε μπορούν να διενεργήσουν έρευνα. Ακόμα δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν την αξιοπιστία των πηγών (αδυναμία κριτικής) και να τις διασταυρώσουν. Δέχονται πληροφορίες από βιβλία ή ενηλικούς ως αναμφισβήτητα αληθινές. Για αυτό χρειάζεται συστηματική καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτικό. Μπορεί πολλοί μαθητές να μην έχουν τη δυνατότητα να παράγουν έργο υψηλής ποιότητας. Ο/Η εκπαιδευτικός δεν πρέπει να ξεχνά ότι οι επιμέρους στόχοι της μεθόδου είναι ακριβώς η καλλιέργεια αυτών των ικανοτήτων. Θα πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στις διαδικασίες, παρά στο τελικό προϊόν. Τακτοποίηση και σύνθεση όλου του υλικού και προπάντων της βιβλιογραφίας.

10. Οργάνωση της παρουσίασης

Όλες οι ομάδες αποφασίζουν τον τρόπο της παρουσίασης και προτείνουν πιθανά προϊόντα προς παρουσίαση:

- ✓ Φωτογραφικό Άλμπουμ
- ✓ Βίντεο
- ✓ Ιστοσελίδα
- ✓ Ταινία μικρού μήκους/ντοκιμαντέρ
- ✓ Θεατρική παράσταση
- ✓ Δημιουργική Τέχνη (ένα ποίημα, ένας πίνακας ζωγραφικής, κ.λπ.)
- ✓ Αφίσες
- ✓ Κατασκευές-παρασκευάσματα-εθελοντική προσφορά

11. Τελική παρουσίαση /διάχυση αποτελεσμάτων

- ✓ Οι μαθητές,

θα παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της εργασίας τους, δίνοντάς της μορφή κατανοητή και προσίτη για τους αναγνώστες ή τους ακροατές τους.

- ✓ Η τελική παρουσίαση,

είναι πολύ σημαντικό κομμάτι της εργασίας, γιατί οι μαθητές καλούνται στην πράξη να αναπτύξουν τις προφορικές τους δεξιότητες, όσον αφορά την επιχειρηματολογία, την ικανότητά τους για πειθώ, την ετοιμότητα να απαντούν σε ερωτήσεις.

Αυτό ενισχύει την αυτό-εικόνα και την αυτό-πεποίθησή τους.

12. Αξιολόγηση

- ✓ Η αξιολόγηση,

είναι απαραίτητη για να δείξει:

- τι επιτεύχθηκε,
  - ποιοι από τους στόχους δεν ευοδώθηκαν και γιατί.
- ✓ Τα κριτήρια αξιολόγησης του ερευνητικού έργου κάθε μαθητικής ομάδας αφορούν:
- ερευνητική διαδικασία: 30%
  - περιεχόμενο της ερευνητικής εργασίας: 30%
  - γλώσσα και δομή της ερευνητικής έκθεσης: 20%
  - τρόπος της δημόσιας παρουσίασης της ομαδικής εργασίας: 20%.

Δημήτρης Μπουσάκης, PhD, Σ.Σ.Π.Ε.04